

Eduskunnan tiedusteluvalvontavaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle Pohjois-Atlantin sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin liiton kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 315/2022 vp)

Tiedusteluvalvontavaliokunta on pyytänyt Suojelupoliisin lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä, jossa ehdotetaan Pohjois-Atlantin sopimuksen hyväksymistä. Hallituksen esityksessä käsitellään laaja-alaisesti sitä, kuinka Naton jäsenyys vaikuttaa Suomen valtionhallintoon ja miten vaikutuksiin tulee varautua.

Suojelupoliisi katsoo, että hallituksen esitys on sen aikatauluun nähden hyvin valmisteltu ja että se yleisesti ottaen pitää sisällään myös Suojelupoliisin kannalta oleelliset asiat.

Suomen Nato-jäsenyys vaikuttaa laajasti Suojelupoliisiin ja sen toimintaan. Naton vuoden 2022 strategisessa konseptissa liittokunnan pääuhyiksi määritellään Venäjä ja kansainvälinen terrorismi, jotka molemmat ovat keskeisiä Suojelupoliisin siviilitiedustelun kohteita. Suojelupoliisin tiedonhankintatoimivaltaan kuuluvilla uhkilla ja niitä koskevalla tiedolla on näin ollen erittäin tärkeä merkitys Naton toiminnalle ja liittokunnan päätöksenteolle.

Tiedustelu muodostaa Naton toiminnan ja sen suunnittelun kivijalan. Hallituksen esityksessä todetulla tiedustelutoiminta tukee liittokunnan päätöksentekoa ja toimintaa kaikilla tasoilla poliittisesta päätöksenteosta operaatioiden käytännön toteutukseen. Nato käyttää tiedusteluarvioissaan jäsenvaltioiden tiedustelutietoa. Suojelupoliisi tukee liittokunnan päätöksentekoa toimittamalla tiedusteluarvioitaan Naton päätöksenteon tueksi sekä osallistumalla tulevaisuudessa laajasti liittokunnan analyysiyhteistyöhön. Suojelupoliisi tulee myös aktiivisesti osallistumaan Naton siviilitiedustelukomitean (Civilian Intelligence Committee, CIC) työskentelyyn. Naton eri jäsenvaltioiden tiedustelu- ja turvallisuuspalvelut ovat jo ennestään Suojelupoliisille läheisiä kumppaneita, ja niiden kanssa tehtävä yhteistyö saa aiempaa syvemmän ulottuvuuden Suomen oman Nato-jäsenyyden myötä.

Hallituksen esityksessä käydään verrattain laajasti läpi Naton terrorismin vastaista toimintaa. Suojelupoliisin yhtenä keskeisenä tehtävänä on hankkia terrorismia koskevaa siviilitiedustelutietoa niin kotimaassa kuin ulkomailla. Lisäksi sillä on rikostorjuntatehtävä, joka kattaa mm. terrorismirikosten

estämisen ja paljastamisen. Suojelupoliisi tukee Naton ja sen jäsenmaiden terrorismin torjuntatyötä sekä antaa terrorismin uhkaan liittyvää asiantuntijatukea muille Suomen valtionhallinnon toimijoille.

Hallituksen esityksestä käy ilmi, että Natoon liittymisellä on merkittäviä ja laajalle ulottuvia henkilöstövaikutuksia Suomen valtionhallinnossa. Hallituksen esityksessä todetulla tavalla henkilöstöresursoinnin vahvistamistarve koskee myös Suojelupoliisia. Naton tarkkailujäsenyys ja tuleva täysjäsenyys edellyttävät Suojelupoliisilta merkittäviä henkilöstöpanostuksia, ja on tärkeää, että virastolle annetaan tarvittavat resurssit Nato-jäsenyyden mukanaan tuomien velvollisuuksien täyttämiseksi. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, myös Naton rakenteisiin lähetettävistä kansallisista erityisasiantuntijoista syntyy kustannusvaikutuksia.

Hallituksen esityksessä tuodaan esille, että Naton jäsenyys tulee merkittävästi lisäämään Naton turvallisuusluokitellun tiedon määrää Suomessa. Nato suosittelee turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisessa ensisijaisesti sähköistä tiedonsiirtoa tai käsittelyä. Asiakirjajakelujen määrän erittäin suuri kasvu tulee vahvasti näkymään myös Suojelupoliisin asiakirjahallinnossa. Sen vuoksi Suojelupoliisi näkee välttämättömäksi kehittää mahdollisimman kiireellisesti kansallinen TL II -ympäristö, joka on hyväksytty myös NATO SECRET -tason turvallisuusluokitellun tiedon käsittelyyn. Valtionhallinnon tieto- ja tilaturvallisuuden kannalta on keskeisen tärkeää, että tarvittaviin tietojärjestelmäratkaisuihin sekä Naton asiakirjojen käsittelyvaatimukset täyttävien tilaratkaisujen pikaiseen toteuttamiseen osoitetaan tarvittavat resurssit. Suojelupoliisin näkökulmasta asia on merkityksellinen paitsi sen oman toiminnan kannalta, niin myös siksi, että sillä on kansainvälisiin tietoturvalvelvoitteisiin liittyvä lakisääteinen tehtävä ohjata ja arvioida toimitilaturvallisuuden ratkaisuja valtionhallinnossa (ns. DSA-tehtävä).

Suomen Nato-jäsenyys ei laajenna Suojelupoliisin tiedustelutoimivaltuuksia eikä se sinänsä vaikuta Suojelupoliisin oikeuksiin vaihtaa tietoa Naton muiden jäsenvaltioiden kanssa. Suojelupoliisin harjoittamaan kansainväliseen yhteistyöhön ja viraston tiedonvaihtoon ulkomaisten turvallisuus- ja tiedusteluviranomaisten kanssa sovelletaan Suomen kansallista lakia. Suojelupoliisin kansainvälisestä siviilitiedusteluyhteistyöstä ja sen rajoitteista säädetään poliisilain 5 a luvun 57 §:ssä, kun taas Suojelupoliisin oikeudesta vaihtaa henkilötietoja kansainvälisten yhteistyötahojensa kanssa säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 7 luvun 51 §:ssä. Edellä mainitut pykälät säättävät myös Suojelupoliisin velvollisuuksista huolehtia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta kansainvälisessä yhteistyössään ja kansainvälisessä tiedonvaihdossaan. Suomen Nato-jäsenyys ei vaikuta näiden velvollisuuksien ulottuvuuteen.

Suojelupoliisi on jo keväällä Suomen jäsenhakemuksen jättämisen yhteydessä tuonut sisäministeriön tietoon, että henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain voimassa oleva sääntely sallii Suojelupoliisin luovuttaa henkilötietoja muiden Nato-valtioiden turvallisuus- ja tiedustelupalveluille, mutta ei itse liittokunnan elimille. Suomen Nato-jäsenyys edellyttää Suojelupoliisin näkemyksen mukaan puutteen kiireellistä korjaamista.

Lopuksi Suojelupoliisi toteaa, että Suojelupoliisin harjoittaman siviilitiedustelun tarkoituksiksi ja edellytykseksi on säädetty kansallisen turvallisuuden suojaaminen. Suojelupoliisi korostaa, että jäsenyys Natossa synnyttää Suomelle vahvan veloitteen huolehtia koko liittokunnan turvallisuudesta. On

syytä katsoa, että Natoon ja Suomen keskeisiin liittolaisvaltioihin kohdistuvat vakavat uhkat aina kohdistuvat myös Suomen omaan kansalliseen turvallisuuteen.

Suojelupoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Antti Peltari